

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An matrimonium inter absentes per procuratorem vel per litteras
contractum, sit Sacramentum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Respondeo primo, negando sequelam Majoris, quod enim hoc vel illud sit Sacramentum, non ex rei nobilitate, sed ex divina institutione dependet: unde licet martyrium v.g. sit nobilius Pœnitentiâ, vel Externâ Unctione, non tamen est Sacramentum.

Respondeo secundo, distinguendo Majorem: matrimonium erit quid melius virginitate, in ratione Sacramenti, concedo Majorem: Status enim virginum ex genere suo perfectior est statu conjugatorum, quia est status perfectiorum, status vero conjugalis est contra est status imperfectiorum, quia continentur se esse infirmos, & non posse contineri; ob quam etiam rationem institui debuit Sacramentum potius pro istis quam pro illis: quandoquidem Sacramenta Christi, nihil aliud sunt, quam medicina infirmorum, & remedia contra vulnera peccati originalis.

Obijcies sexto: Concilium Florentinum etiam dicit reperiri in omnibus Sacramentis, videlicet id quod est Sacramentum tantum, quod est res tantum, & quod est simul res & Sacramentum: Sed hæc tria non reperiuntur in matrimonio: Ergo non est verè & propriè Sacramentum.

Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem; nam in primis Sacramentum tantum in matrimonio, est expressio externa sensibilibus interni consensus; quia in quolibet Sacramento id est Sacramentum tantum, quod est ignum sensibile per se, & ratione cuius omnia alia sentiuntur: expressio autem sensibilibus consensus interioris est huiusmodi, per se siquidem sentitur, & ratione ejus habet conjunctio conjugum, & omnia alia quæ sunt in matrimonio, quod sunt sensibilia. Deinde in matrimonio res Sacramenti duplex est ex S. Thoma in 4. dist. 26. quæst. 2. art. 1. ad 1. una causata & significata, nempe gratia ipsa Sacramentalis; altera significata, sed non causata, videlicet unio Christi cum Ecclesia, quam matrimonium non causat, sed tantum significat. Deum maritalis conjunctio sive vinculum illud quod sequitur ex contractu, est in matrimonio res & Sacramentum simul; quia est simul signum & designatum, significatur enim per contractum, & simul ut per ipsum expressa, significat gratiam Sacramentalem quæ datur conjugibus, & unione Christi cum Ecclesia & sua humanitate.

Dices in casu quo infidelis conjugatus fiat fidelis & approbet suum matrimonium secundum leges Ecclesiæ, matrimonium illud incipit esse Sacramentum; & tamen conjunctio maritalis non est in eo res & Sacramentum simul, utpote quæ non causatur per ipsum Sacramentum, sed supponitur aut ipsam causata per contractum matrimoniale, in ipsa infidelitate initum.

Respondeo maritalem conjunctionem, etiam in casu allato, esse rem & Sacramentum simul. Ad probationem autem in contrarium dico, vinculum illud, ut est quidem aliquid naturale, sive ut est effectus causæ naturalis, nimirum contractus nondum elevati ad esse supernaturale Sacramenti, præcedere ipsum Sacramentum; non verò, ut est aliquid supernaturale, sive ut est effectus contractus elevati a Deo ad rationem Sacramenti, secundum quam rationem præcise habet quod sit res & Sacramentum simul.

Ex dictis colligitur, matrimonium, nec in statu innocentie, nec in lege naturæ, vel scriptæ, fuisse verè & propriè Sacramentum, sed id duntaxat habere in lege Evangelica. Pater hoc co-

tem. V.

rollarium ex Florentino & Tridentino supra citatis, in quibus definitur, matrimonium esse à Christo in lege Evangelica cum reliquis Sacramentis institutum, & veteribus connubiis gratiâ præstare. Verum quandocumque hujus Sacramenti institutio à Christo facta fuerit, omnino incertum est, & circa hoc varia sunt Authorum placita. Quidam dicunt matrimonium elevatum fuisse ad rationem Sacramenti in primo Incarnationis momento: Tunc enim (inquit Gregorius homil. 36. in Evang.) Deus Pater, Deo Filio suo nuptias fecit, quando hunc in utero Virginis humane naturæ conjunxit; quando Deum ante sæcula fieri voluit hominem in fine sæculorum. Alij, cum sua præsentia, & primò quod in mundo edidit miraculo, nuptias in Cana Galilææ honestavit: tunc enim (inquiunt) Christus convertendo aquam in vinum, designavit matrimonium, quod hæc tunc velut aqua, in officium tantum naturæ deservierat, deinceps in Sacramentum collatum gratiâ, per vinum significata, evehendum. Alij, cum lege repudiij abrogatâ, ad primam ejus indissolubilitatem & unitatem, matrimonium revocavit, Matth. 19. Congruum enim fuit, inquiunt, ut ex tunc gratia ei adjungeretur, ad superandas difficultates, quæ ex omnimoda indissolubilitate, & perpetua monogamia nascerentur. Alij demum, post resurrectionem, intra quadraginta illos dies, quibus frequenter Discipulos suos alloquebatur de regno Dei, hoc est de statu militantis Ecclesiæ, quæ ex Gregorio homil. 12. in Evang. regnum Dei nuncupatur, instruendo illos de omnibus & singulis Sacramentis conficiendis & ministrandis.

ARTICULUS II.

An matrimonium inter absentes per procuratorem vel per litteras contractum, sit Sacramentum?

S. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

Conveniunt ferè omnes Theologi, paucis exceptis, quos refert Petrus de Ledesma de matrimonio quæst. 42. art. 1. Difficile est matrimonium inter absentes per procuratores contractum, valere in ratione contractus naturalis & civilis, quia cum procuratores sint loco principalium, cum plena potestate contrahendi, quod ipsi faciunt, facere censentur principales contrahentes: unde sicut ex mutuo consensu utriusque conjugis resultat perfectus matrimonij contractus, ita & ex mutuo consensu utriusque procuratoris. Quare in cap. finali. de procuratoribus in 6. & lege sufficit, ac lege finali. ff. de sponsalibus, definitur inter absentes a quæ ac inter presentes, matrimonium contrahi posse. Neque hoc jus est correctum per decretum Tridentini, clandestina matrimonia irritantis: tale enim decretum irritat solum matrimonia, quæ sine testibus & Parocho contrahuntur: matrimonium verò inter absentes per procuratorem initum, contrahitur coram Parocho & testibus, va supponimus: Igitur vitalis decreti non irritatur, sed valet in ratione contractus naturalis & civilis, sicut alij humani contractus, qui fieri possunt inter absentes, per procuratores, qui facere censentur id quod principales contrahentes. Ut ramen

xxx

matri-

matrimonium per procuratores initum, in ratione contractus sit validum, aliquæ conditiones servari debent, ex quarum defectu, reddatur invalidum. Nam primò requiritur quod procurator habeat à suo principali mandatum speciale ad contrahendum matrimonium cum certa persona, & non excedat suum mandatum. Secundò, quod mandatum illud exequatur per se, & non per substitutum, nisi specialis ad substituendum facultas ei concessa fuerit à principali. Tertiò, quod eo tempore quo procurator contrahit, ejus potestas non sit revocata, nequidem tacite; alias enim nullum foret matrimonium, licet procurator ipse nihil de revocatione audivisset; quia quicumque revocatione cessat consensus, & sine consensu nullum est matrimonium. Quartò post publicationem Concilij Tridentini requiritur quod procuratores principalium, contractum ineant coram Parocho, & duobus testibus.

23 Hæc sunt certa & indubitata apud omnes sed duplex est difficultas & controversia inter Theologos. Prima est, an matrimonium inter absentes per procuratores contractum, sit Sacramentum? Hoc enim negant Durandus in 4. dist. 26. quest. 3. Cajetanus tomo 1. opusculi tract. 12. de contractu matrimonij quest. 1. Cano lib. 8. de locis Theologicis cap. 5. ad 3. Sylvius hic ad qu. 42. art. 2. quest. 1. & alij apud Sanchez lib. 2. de matrimonio dist. 1. 1. tum. 26. affirmant verò ex Thomistis uterque Soto, & Petrus de Ledesma; ex extraneis verò Bellarminus, Vazquez, Coninck, Sanchez, Pontius, & alij.

24 Secunda difficultas & controversia est de matrimonio per litteras contracto, an scilicet illud valeat in ratione contractus, & in ratione Sacramenti? Ratio dubitandi est, quia ut matrimonium sit ex utraque parte perfectum, non sat est ut utrique conjugum sit alterius voluntas perspecta quod velit se in conjugem accipere, sed insuper requiritur quod vicissim sui corporis traditionem de presenti acceptet: pui autem litteras accipit, etsi certus esse possit de consensu scribentis quod velit se in conjugem accipere, suumque corpus sibi in conjugem tradere, nondum tamen certus est quod ille vicissim sui corporis traditionem acceptaverit, cum nondum illi sui corporis traditio innotuerit. Quod non accidit in matrimonio per procuratores contracto, quia cum procuratores sint loco principalium, cum plena potestate contrahendi, quod ipsi faciunt, facere censentur principales contrahentes: unde ipsi consensum mandantis exprimunt, & alterius conjugis consensum acceptant, non secus ac si ipsi principales contrahentes, presentes essent. Propter hanc disparitatem, & dubitandi rationem, aliqui Authores, licet existiment matrimonium per procuratores initum, tam in ratione contractus, quam in ratione Sacramenti, validum esse, censent nihilominus, matrimonium per litteras contractum, nec in ratione contractus, nec in ratione Sacramenti valere, saltem post Tridentinum. Ita Petrus & Bartholomæus de Ledesma, & alij apud Sanchez lib. 2. dist. 12.

S. II.

Vera sententia duplici conclusione statuitur.

25 Dico primò: Matrimonium inter absentes per procuratores contractum, est Sacramentum novæ legis.

Probat per primò, conclusio ratione fundamentali. Matrimonium validum in ratione contra-

A ctus naturalis & civilis, est inter fideles Sacramentum novæ legis: Sed matrimonium inter absentes per procuratores contractum, est validum in ratione contractus naturalis & civilis. Ergo est Sacramentum novæ legis. Minor pars ex dictis paragi. præcedenti. Major vero probatur ex eo quod Christus Dominus instituit Sacramentum matrimonij, non mutavit naturam contractus matrimonialis, sed dimittit illam ad esse supernaturale Sacramenti novæ legis elevavit. Ergo si matrimonium inter absentes per procuratores celebratum, sit validum in ratione contractus naturalis & civilis, elevatur Christo ad esse supernaturale Sacramenti legi gratum.

B Respondent Adversarij, Christum non instituisse Sacramentum instituisse, ut omnia Christianorum matrimonia, in ratione contractus valida, ad esse supernaturale Sacramenti elevaverit, sed solum illa quæ sunt inter eos qui præsentibus contrahunt.

Sed contra primò: Contractus matrimonij in esse naturali & civili sunt ejusdem rationis & speciei, live fiant inter presentes, live inter absentes, per procuratores; aliunde vero non est fundamentum in Scriptura, vel Traditione, ad asserendum quod Christus unum potius quam alium, ad esse Sacramenti elevaverit.

Dices, quod quamvis ex Scriptura vel Traditione nullum ad id asserendum fundamentum habeatur, id tamen colligitur ex Tridentino sess. 24. de reform. cap. 1. ubi videtur ex genere præsentiam contrahentium ad rationem matrimonij dici: enim quod Parochus debet interrogare virum & feminam, ipsique interrogati, & consensu eorum intellecto, dicere, Ego vos coniungo.

Verum hæc responsio, in qua consilium præcipuum adversæ sententiæ fundamentum, facit, consulari potest: cum enim procuratores substituuntur loco contrahentium, possunt interpretari à Parocho de consensu eorum, expresse, & contra hentium consensibus, dicere potest Parochus cum veritate, Ego vos coniungo; quia licet illi supra quos præfieri debent verba illa, sit physice absentes, sunt tamen moraliter presentes, quod sufficit ad rationem contractus, & consequenter ad rationem Sacramenti in matrimonio; cum ut supra diximus, ratio Sacramenti in matrimonio, non immutet rationem contractus.

Probat per secundo conclusio: in matrimonio per procuratores contracto, est vera materia & vera forma Sacramenti matrimonij: Ergo tale matrimonium est verum Sacramentum. Conclusio patet. Antecedens probatur. Materia & forma Sacramenti matrimonij, sunt explicationes sensibiles consensuum utriusque parti contrahentis, ut infra ostendimus. Sed in matrimonio per procuratores contracto reperitur ejusmodi expressiones: verè enim contrahentes, non quidem per seipsos, sed per procuratores quibus suas vices commiserunt, exprimunt suum consensum, quando matrimonium celebratur. Ergo in matrimonio per procuratores contracto, est vera materia & forma Sacramenti matrimonij.

Potest insuper suaderi conclusio hoc dicitur per Ecclesiam permittit ut fideles per procuratores matrimonium contrahant, & hoc modo Reges & Principes illud contrahere solent: Sed si matrimonium per procuratores contractum, non esset Sacramentum, Ecclesia non permitteret matrimonium ita celebrari, & vult enim

omnino fideles contrahere sacramentaliter, ut recipiant gratiam ad onera matrimonij sustinenda necessarium: Ergo matrimonium per procuratores contractum, est verum sacramentum.

32 Confirmatur: Si matrimonium per procuratores contractum, non esset sacramentum, sed contractus purè naturalis, vel civilis, illius iudicium non pertineret ad iudices Ecclesiasticos, sed ad politicos; nam hic contractus solum extrahitur à iudicio Principis vel iudicis secularis, quia elevatur ad rationem Sacramenti: At causas ad huiusmodi matrimonium pertinentes, semper ad se vocat Ecclesia: Signum ergo est, tale matrimonium non esse contractum purè naturalem vel civilem, sed etiam sacramentum.

Dico secundo, matrimonium per literas contractum, tam in ratione contractus, quam in ratione Sacramenti, validum esse.

33 Prima pars patet, quia contractus humani & civiles fieri possunt inter absentes, per literas, vel per nuntium: Ergo & contractus matrimonialis. Unde l. mulieres ff. de ritu nuptiarum addicitur: Mulierem absenti per litteras ejus, vel nuntium posse nubere placet.

34 Secunda verò pars suadetur, & simul rationi dubitandi supra adducta respondetur: Si enim vir scribat feminæ, se non modò sui corporis dominum de presenti ei tradere, sed ex tunc simul corporis ejus traditionem, cum primum coram Parocho & testibus facta fuerit, acceptare; & mulier viro referbat, se vicissim velle illum in maritum, & corporis ejus traditionem acceptare, statim ac hoc rescriptum coram Parocho & testibus lectum fuerit: tunc lectis utriusque conjugis litteris, perficitur matrimonium, in ratione contractus, & in ratione Sacramenti: itreo enim casu litteræ succedunt loco contrahentium, uti & procuratores: Ergo sicut matrimonium inter absentes per procuratores contractum, est validum, non solum in ratione contractus naturalis civilis, sed etiam in ratione Sacramenti, ita & matrimonium per literas contractum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

35 Obijciens primò: Nullum aliud sacramentum potest absenti conferri: Ergo neque matrimonium: par enim debet esse illius, aliorumque ratio; idemque est fundamentum necessitatis presentia in hoc & in alijs.

36 Confirmatur: Idcirco non potest sacramentum penitentia conferri absenti, per litteras, aut internuntium, quia forma illius, *absolve te*, dirigitur ad presentem: Atqui non minus ad presentem dirigitur ista vel æquivalens forma matrimonij, *Accipio te in nuptum*: Ergo similiter sacramentum matrimonij absenti conferri nequit.

37 Confirmatur ampliùs: Parochus assistens matrimonio, profert verba illa, *Ego vos conjungo*: Ergo cum in tali propositione pronomen *vos* non minus requiratur presentiam subditorum, quam pronomen *te* in forma baptismi & penitentia, absens non minus est incapax Sacramenti matrimonij, quam Sacramenti baptismi, vel penitentia.

38 Ad objectionem respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Sicut enim sacramentum matrimonij differt ab omnibus alijs, quod in illis necessario & essentialiter requiruntur verba proprie dicta, & ore prolata, ex parte formæ; matrimonium verò regu-

Tom. V.

lariter quidem verbis perficitur, potest tamen alijs signis verborum loco celebrari, ut significat florentinum in decreto Eugenij: Ita etiam in eo differt quòd possit inter absentes celebrari, quamvis alia nequeant. Adde quòd id habet hoc sacramentum præ alijs peculiare, quod cum habeat pro materia civilem contractum, sequitur naturam ipsius; unde sicut contractus civilis æquè inter absentes ac inter presentes valde iniuri potest, ita & sacramentum matrimonij quod in eo fundatur, non solum à presentibus, sed etiam absentibus, valde suscipi potest. Unde

Ad primam confirmationem, nego paritatem, nam in Sacramento penitentia verba illa, *absolve te*, ore prolata, & directa ad presentem, sunt essentialia; matrimonio verò sufficiunt quæcumque signa externa, quibus contrahentes suum consensum invicem significant: possunt autem illum significare per litteras aut per internuntium, æquè ac per nuntus & verba.

Ad secundam dico in primis, verba illa, *Ego vos conjungo*, quæ Parochus assistens matrimonio profert, non esse formam Sacramenti matrimonij, sicut verba illa, *Ego baptizo*, *Ego te absolvo*, sunt forma Sacramenti baptismi & penitentia. Secundo negatur consequentia & paritas, quoad verificationem significationis pronominis *te* & *vos*; in Sacramento baptismi & penitentia ex una parte, & in Sacramento matrimonij ex alia. Disparitas est, quod cum neque baptismus, neque penitentia sit contractus, bene autem sacramentum matrimonij; baptismus & penitentia requirunt quod presentia subiecti, quam exprimit particula *te*, sive physica: sacramentum verò matrimonij requirit solum quod sit moralis.

Obijciens secundo: Sacramenta novæ legis causant physicè gratiam, ut in Tractatu de Sacramentis in communi contra Recentiores fusè ostendimus: Sed matrimonium per procuratores contractum, non potest physicè causare gratiam: Ergo non est sacramentum novæ legis. Minor probatur: Matrimonium non potest physicè causare gratiam, nisi ea in quibus essentialiter consistit, existant physicè, vel in seipsis, vel in sua virtute: At ea in quibus essentialiter consistit matrimonium quod per procuratores contrahitur, videlicet expressiones consensûs, non quæ sunt in procuratoribus, sed quæ sunt in contrahentibus, non existunt amplius physicè in se, quando procuratores nomine ipsorum contrahunt, sed transferunt; neque remanent physicè in aliqua sua virtute, utpote cum non sit assignabilis talis virtus: Ergo matrimonium quod per procuratores contrahitur, non potest physicè causare gratiam.

Respondeo distinguendo Majorem: Sacramenta novæ legis causant physicè gratiam, quando physicè existunt, concedo. Quando existunt solum moraliter, nego, tunc enim sunt causa solum morales gratia. Rationi enim consentaneum videtur, ut sacramenta causent gratiam secundum modum essendi quem habent, ita ut illam physicè causent, quando verè & physicè existunt; moraliter verò, quando existunt solum moraliter. Unde sicut in Tractatu de Sacramentis in communi dicebamus, quod licet baptismus cum debita dispositione susceptus, causet physicè gratiam; quando tamen fictè suscipitur, recedente fictione, eam causat solum moraliter; quia nimirum tunc existit solum

Xxx 2

lum

lum moraliter, & in divina acceptatione. Ita similiter dicendum est, quod licet matrimonium ab ipsis conjugibus immediate contractum physice causet gratiam, quia expressiones consensuum eorum tunc physice existunt; matrimonium tamen per procuratores initum, moraliter tantum illam causet; quia tunc expressiones consensuum ipsorum contrahentium, non existunt amplius physice, sed tantum moraliter, in quantum scilicet verba procuratorum substituantur loco verborum & expressionum ipsorum contrahentium. Neque hæc solutio & doctrina officit sententia de causalitate physica Sacramentorum novæ legis; quia hæc non intelligitur nisi de Sacramento physice existente, cum existentia physica sit una ex conditionibus requisitis ad physicam operationem.

43 Obijciens tertio: Si matrimonium inter absentes per procuratores celebratum, esset validum, in ratione Sacramenti, id præcipue haberet ex eo quod matrimonium est quidam contractus humanus, & contractus humanus, inter absentes per procuratores celebrari potest: Sed hæc ratio non valet: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententia. Major constat ex supra dictis, Minor probatur. Licet absolutio penitentialis sit judicialis, & possit quis judicialiter absolvi, quamvis sit absens; quia tamen insuper Sacramentalis est, non potest in absentem proferri, ut in Tractatu de Penitentia ostensum est: Ergo similiter, licet matrimonium sit quidam contractus humanus, & contractus humanus possit fieri per procuratorem, & in absentia; eo ipso tamen quod sit etiam Sacramentum, non potest ut tunc recipi in absentia, & per alium.

44 Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, & ad illius probationem, concessio Antecedente, nego consequentiam & paritatem. Disparitas est, quia licet iudicium externum possit esse inter absentes, eo quod in iudicio fori externi, diversi sint accusator, testis, & reus, nec aliqua dispositio requiratur in reos; secus autem in iudicio fori interni, ubi reus, accusator, & testis, est idem, & desideratur reum dispositum esse, ejusque dispositionem à Confessario esse cognitam. Unde absolutioni penitentiali, non solum ex ea parte quâ Sacramentum est, sed etiam ex ea quâ iudicium est, repugnat in absentia conferri; at verò matrimonio id non repugnat, quatenus est contractus humanus, nec proinde quatenus est Sacramentum, cum ratio Sacramenti sit accommodata & proportionata nature contractus in quo fundatur.

45 Dices: Sicut collatio Sacramenti est actio personalis, ita & ejus receptio est personalis passio; ut constat in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Penitentia, Extrema, Unctione & Ordine: Ergo matrimonium non potest in ratione Sacramenti per procuratorem recipi.

46 Respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Ergo matrimonium non potest in ratione Sacramenti recipi per procuratorem, ita ut procurator recipiat Sacramentum, & gratiam Sacramentalem concedat. Ita ut procurator sit conditio, quâ posita, ille qui dedit ei facultatem contrahendi, recipit Sacramentum & gratiam Sacramentalem, nego.

47 Instabis: Si procurator sit conditio, quâ posita, ille qui dedit ei facultatem contrahendi, recipit Sacramentum, sequitur quod si procuratores eo tempore contrahant, quo vir & femina

A pro quibus contrahunt, dormiant, dormientes recipient gratiam, vel peccabunt mortale, si sint in mortali, quia Sacramentum in tali statu recipient: Sed hoc videtur absurdum: Ergo illud.

Respondeo nullum esse absurdum, quod dormiens recipiat gratiam, ut patet in eo qui voluntatem habuit suscipiendi baptismum, vel pari martyrium; si enim in somno baptizetur, vel in odium fidei occidatur, dormiendo recipiet gratiam; & si sit in statu peccati, suscipietur, si priusquam se somno traderet, contritionis actum eliceret, ut communiter docent Theologi. Similiter non est inconveniens dicere, quod contrahentes peccent in somno, si Sacramentum perficiatur, & ipsi omittant per gratiam sed ad illud disponere. Sicut dum quis horâ matutinâ somno se tradidit, prævidens quod non evigilabit usque ad vespem, subindeque quod sacrum omittet, non solum peccat, cum voluntarie somno se tradidit, sed etiam quando urget tempus audiendi missam, peccat si dormiat; licet enim culpa omissionis incipiat imputari eo tempore quo quis dat causam omissioni, completè tamen & perfectè non imputatur, nisi eo tempore quo incipit præceptum operandi, & omittitur actus debitus. Vel licet qui voluntarie se inebriet, prævidens quod in ebrietate faciet homicidium, non solum peccat quod dedit causam, sed etiam quando de facto occidit, quamvis tunc sit expers libertatis & causæ rationis; quia nimirum talis occisio in sua causa libera & voluntaria est: unde si occidat Clericum, manet excommunicatus. De quo plura diximus in Tractatu de peccatis disp. 3. art. 4.

Obijciens quartò: Matrimonium per procuratores vel per litteras contractum aiterum in præsentia utriusque conjugis coram Parocho & testibus celebrari solet: At si matrimonium inter absentes per procuratores vel per litteras contractum, esset Sacramentum, non foret opus conjungere postea in facie Ecclesiæ sponsum præsentem; unò hoc non liceret, cum Sacramentum matrimonii non debeat neque possit iterari inter eosdem: Ergo matrimonium inter absentes per procuratores vel per litteras celebratum, non est Sacramentum, sed duntaxat aliquis contractus naturalis & civilis.

Respondeo negando Majorem, nam cum illi qui per procuratores vel per litteras matrimonium contraxerunt, iterum se solum coram Parocho & testibus, non iteratur matrimonium, sed vel suppletur tantum solemnitate omnia, vel ratum haberi declaratur à conjugibus presentibus, id quod antea per procuratores eorum nomine gestum fuit.

§. III.

Resolvuntur breviter alie difficultates.

Quæres primò, an inter Christianos matrimonium possit esse validum in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti? v.g. si conjuges Christiani matrimonium contrahentes, intendant illud solum perficere in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti, valide illud in ratione contractus naturalis & civilis perficiant. Nam quod tunc matrimonium non sit validum in ratione Sacramenti, manifestum est, & quod ad

valorem Sacramenti requiratur intentio ministri quæ deest in tali casu, cum ipsi contrahentes qui intendunt perficere matrimonium solum in ratione contractus naturalis & civilis, sint ministri Sacramenti matrimonij, ut articulo sequenti dicemus.

52 In resolutione hujus difficultatis partem negantem tenent Sanchez, & Coninck, existimantes ex institutione Christi rationes contractus & Sacramenti in matrimonio ita esse inseparabiles, ut qui intendit unam sine alia, nihil prius efficiat. Alias (inquiunt) sinunc posset separari ratio contractus à ratione Sacramenti, eas separare liggeret, cum nulla sit lex divina vel humana, quæ præcipiat matrimonium esse in ratione Sacramenti celebrandum.

53 Nihilominus dicendum est matrimonium inter Christianos posse esse validum in ratione contractus naturalis & civilis, & non in ratione Sacramenti; non licere tamen Christianis separare rationem contractus à ratione Sacramenti.

Prima pars hujus resolutionis suadetur ex eo quod Christus, cum matrimonium ad rationem Sacramenti elevavit, non abstulit ab eo naturalem civilemque obligationem, quam ut contractus naturalis & civilis, ex reciproco contrahentium consensu hæcenus habuerat, sed reliquit illud in sua natura pristina; solumque illi adiunxit rationem Sacramenti, hoc est vim collativam gratiæ conjugum sanctificantis. Sicut dū res alias naturales ad Sacramenti dignitatem evexit, nihil de physica aut morali earum natura abstulit, sed eas reliquit in pristina sua natura & virtute quam antea habebant; ita ut si contingat Sacramentum ex eis non fieri, nihil de physica aut morali earum entitate aut virtute tollatur aut impediatur. Pariter ergo, si inter Christianos contractus matrimonialis non elevari ad rationem Sacramenti, ob defectum intentionis contrahentium, qui matrimonium solum in ratione contractus, non verò in ratione Sacramenti, celebrare intendant, non amittit vim obligandi quam habet in ratione contractus naturalis & civilis. Unde nullo jure canonico aut civili, irritatur matrimonium à fidelibus initum, sine intentione conficiendi Sacramentum.

54 Quod verò Christianis non liceat hoc modo inire connubia, & rationem contractus à ratione Sacramenti separare, manifestum est, tum quia supposita Christi institutione, & elevatione matrimonij in Sacramentum, non potest à fidelibus, absque irreverentia, ratio contractus à ratione Sacramenti separari; Tum etiam, quia Christiani tenentur more & ritu Christiano contrahere, nec ponere obicem gratiæ Sacramentali, quam Christus adiunxit matrimonio, ut naturalem illum amorem perficeret, & indissolubile unitatem confirmaret, conjugumque sanctificaret, ut ait Tridentinum sess. 24. in doctrina de Sacramento matrimonij.

55 Quæres secundo, num si fidelis cum dispensatione Pontificis nuberet cum infideli non baptizato, tale matrimonium esset Sacramentum, saltem ex parte conjugis fidelis.

56 Respondeo negativè. Sicut enim ut matrimonium sit validum in ratione contractus, requirit liberum consensum ex parte utriusque conjugis, ita ut sit validum in ratione Sacramenti, exigitur intentio ac ministerium ex parte utriusque, cum ipsi contrahentes, ut hujus Sacramenti ministri: Sed infidelis non baptizatus, nequit esse le-

gitimus minister matrimonij in ratione Sacramenti, cum non minus Sacramenti effectio, quam receptio, ad sui validitatem, characterem baptismalem requirat: Ergo matrimonium fidelis cum infideli non baptizato, nequit esse Sacramentum. Unde Ecclesia non solum perhibuit, sed etiam irritavit matrimonium fidelis cum infideli non baptizato; quia nimirum omnino dedecet Christianos contrahere non sacramentaliter, seu rationem contractus naturalis & civilis, à ratione Sacramenti separare, ut in resolutione superioris quæstioni dicebamus.

Dices: Infideles non baptizati sunt idonei ministri baptismi: Ergo & matrimonij. Sed negatur consequentia & paritas, quia baptismus cum sit ad salutem necessarius, & prima janua cætorum Sacramentorum, debuit posse à quocumque valide conferri, non verò alia Sacramenta, quæ non sunt tantæ necessitatis sicut baptismus. Ex quo inferes, nec valide contrahi posse matrimonium in ratione Sacramenti, cum Catechumena, quia licet habeat fidem & gratiam sanctificantem, caret tamen characterem baptismali.

Quæres tertio, utrum matrimonium ab infidelibus valide contractum, sit Sacramentum, quando illi convertuntur ad fidem, & baptizantur; præsertim si tunc accedat novus consensus, signo aliquo sensibili expressus, cum intentione faciendi quod Christus instituit, & facit Ecclesia?

Respondeo negativè, quia Sacramentum matrimonij consistit essentialiter in fieri contractus validi inter baptizatos, & liberos ab omni impedimento irritante, sicut baptismus consistit in fieri ablutionis & prolotionis verborum, cæteraque omnia Sacramenta, excepta Eucharistia, consistunt in fieri materiæ proximæ & formæ ex quibus constant essentialiter: Sed quando conjuges infideles baptizantur, nulla fit nova actio, quæ sit fieri ipsius matrimonij, cum illud supponatur jam factum; nec nova verba, novusque consensus, facere possunt novum matrimonium; quia repetitus consensus non affert novam materiam, nec novam formam, sed ratificat tantum priorem: Ergo tunc matrimonium non accipit rationem Sacramenti.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: 50 Sacramentum matrimonij fundari debet in contractu valido: Sed in casu proposito nullus potest assignari contractus in quo fundetur ratio Sacramenti; non potest enim fundari in contractu antiquo, tum quia ille præterit, tum etiam quia non fuit inter baptizatos; neque in novo, cum enim uterque conjux dominium sui corporis in alterum perfecte transulerit, ac re ipsa illud maritali copula tradiderit, non potest circa eadem corpora novus fieri contractus, qui novi Sacramenti sit fundamentum. Sicut si quis tentaret novum contractum venditionis facere circa rem valde alteri venditam ac traditam, nihil efficeret, defectu materiæ ad novam venditionem & emptionem habilis.

Cæterum licet quando infideles conjugati convertuntur ad fidem, & baptizantur, ipsorum matrimonium non fiat propriè Sacramentum, seu signum practicum gratiæ sanctificantis, sit tamen Sacramentum largè & improprie; nunc enim melius repræsentat conjunctionem Christi cum Ecclesia; tum quia Christus non est copulatus Ecclesiæ infideli, ipsaque Ecclesia ipsi per fidem desponsata est, juxta illud Osæ 2. Sponsa

re mihi in fide; tum etiam, quia matrimonium illud firmitus efficitur per baptismum, cum non sit tunc amplius dissolubile, fidei causa; subindeque tunc melius exprimat insolubilitatem matrimonii spiritualis inter Christum & Ecclesiam.

In hoc sensu interpretatur Basilii Pontius S. Thomam, dum ait in 4. sent. dist. 39. quæst. unica art. 2. ad 1. matrimonium infidelium esse Sacramentum non actu, sed habitu: Unde ait quod S. Doctor, Sacramenti nomine, non intellexit Sacramentum strictè sumptum pro signo sensibili conferente gratiam, sed Sacramentum latè sumptum, quatenus est mysterium quoddam conjunctionis Christi cum Ecclesia: quam significationem sensit D. Thomas non convenire actu matrimonio nisi suscepto baptismo.

62 Verum hæc interpretatio non videtur legitima, nec ad mentem S. Doctoris, qui loco citato manifestè loquitur de Sacramento propriè & strictè sumpto, nam sibi hoc argumentum objicit: Videtur quod inter fideles non possit esse matrimonium, nam matrimonium est Sacramentum Ecclesie: Sed Baptismus est janua Sacramentorum: Ergo infideles qui non sunt baptizati, matrimonium contrahere non possunt, si nec alia Sacramenta suscipere. Ubi manifestè sermo est de Sacramentis propriè & strictè sumptis; unde si in solutione loqueretur solum de Sacramento latè & impropriè sumpto, argumento sibi propolito non satisfaceret, sed in quo voco laboraret.

63 Melius ergo respondetur, D. Thomam loco citato solum velle quod matrimonium infidelium, quantum est de se, & ex ratione contractus maritalis, est capax status Sacramentalis, illiisque vere acciperet, si contraherent in fide Ecclesie jam suscepta per baptismum. Quo sensu dicit, matrimonium tale esse aliquo modo Sacramentum habitu, licet, quamvis non actualiter, eo quod actu non contrahunt in fide Ecclesie.

64 Ex dictis in resolutione hujus quæstii colligitur, matrimonium quoque civiliter contractum à fidelibus contractum, accedente novo consensu, non fieri Sacramentum. Intentio enim sequens contractum prius initum, non potest efficere ut quod non fuit Sacramentum, incipiat esse tale; præsertim cum ratio Sacramenti (ut supra dicebamus) sit annexa fieri ipsius matrimonii, non verò facto esse illius. Aliunde verò, quantumcumque conjuges consensum renovent, & verba repetant, non efficiunt novum matrimonium, sed duntaxat præcedens ratificant & confirmant; quia (ut supra ostensum est) contractus matrimonii inter eosdem reperi nequit, defectu materie ad novum contractum habilis.

ARTICULUS IV.

Quis sit minister hujus Sacramenti?

S. I.

Referuntur sententia, & vera eligitur.

65 Guilielmus Parisiensis libro de Sacramentis, tract. de matrimonio cap. 9. quæst. 2. Melchior Cano lib. 8. de locis Theologicis cap. 7. & Sylvius ad quæst. 42. supplementi art. 1. quæst. 1. censent Sacerdotem, verba quibus sponso benedicunt proferentem, esse ministrum matrimonii, quatenus Sacramentum est; subindeque

A matrimonium sine Sacerdote celebratum, non esse Sacramentum, quamvis contractus civilis esse possit. Catharinus verò opuscul. de matrimonio quæst. 2. docet ministrum matrimonii, quatenus Sacramentum est, esse Deum ipsum, quæ verò formam verba illa: *Propter hoc relinquitur pater & mater, & adheret unusquisque alteri semel a Deo in paradiso prolata*, & a Christo confirmata, conjugia continuo sanctificant. Nec est necesse (inquit) ea ab aliquo ministro proferri; nam licet lex scripta semper loquitur ad omnes, ita & forma matrimonii per modum legis a Deo sancta, semper loquitur ad omnes matrimonium contrahentes.

Verum communis accerta reliquorum Theologorum sententia est, ministrum matrimonii etiam ut Sacramentum est, esse ipsos contrahentes, non verò Sacerdotem illos benedicentem, subindeque verba illa quæ proferunt, *Ego vos coniungo*, &c. non habere rationem forme, nec ad hujus Sacramenti essentiam pertinere, sed tantum ad quoddam Sacramentale. Ita expresse docet S. Thomas in 4. dist. 26. quæst. 2. art. 1. ad 1. ubi sic ait: Verba quibus confectus matrimonius exprimitur, sunt forma hujus Sacramenti, non autem benedictio Sacerdotis, quæ est quoddam Sacramentale. Et quæst. 45. supplementi art. 5. in corp. & ad 2. docet quod verba Sacerdotis sunt tantum ad solemnitate matrimonii.

Dico igitur, Ministrum Sacramenti matrimonii esse ipsos contrahentes, non verò Sacerdotem ipsos benedicentem, & hæc verba, *Ego coniungo vos*, proferentem.

Colligitur ex Florentino in decreto Eugenii ubi Pontifex docet, hoc Sacramentum solo contrahentium consensu perfici: At hoc est talis sum, si ad ipsius validitatem necessarius esset minister à contrahentibus distinctus, cum ex doctrina ejusdem Concilii in eodem decreto, ut Sacramentum perficiatur, tria requirantur, nempe materia, forma, & persona Ministri conferentis Sacramentum, cum intentione facienti quod facit Ecclesia, quorum si aliquid desit, Sacramentum non perficitur: Ergo ad valorem hujus Sacramenti, non requiritur minister, à contrahentibus distinctus.

Favet etiam Tridentinum sess. 24. cap. 7. de reformatione matrimonii, affirmans matrimonium clandestinum, quæ fiebant absente Sacerdote, & sine ullis ejus verbis, fuisse valida, quantum Ecclesia non fecit ea irrita: Sed talia matrimonium non potuissent esse valida, si Sacerdos sit minister hujus Sacramenti, & verba quæ proferunt illius forma: Ergo ex Tridentino Sacerdos non est minister Sacramenti matrimonii, nec verba quæ proferunt benedicendo sponso, habent rationem forme. Unde can. 11. Sacerdosalem benedictionem inter ceremonias ab Ecclesia adhiberi solitas adhiberi recenset.

Confirmatur ex declaratione Cardinalium interpretationi Concilii Tridentini præfectorum, facta Episcopo Salmantino, in qua expresse dicitur, quod verba Sacerdotis non pertinent ad substantiam Sacramenti matrimonii. Verba ejus hæc sunt: Non pertinet ad substantiam matrimonii, ut Parochus aliqua verba proferat: idcirco matrimonium, quamvis verba exprimentia consensum, prolata sint tantum à contrahentibus, dummodo Parochus sit præsens, & intelligat id quod agitur, licet dissentiat & contradicat: quibus verba Parochus intelligitur, etiam si ex alia causa princip-